

Vergaderjaar 1992–1993

21 202

Aanvulling van de Boeken 3, 6 en 8 nieuw BW met regels betreffende de aansprakelijkheid voor gevaarlijke stoffen en verontreiniging van lucht, water of bodem

Nr. 14

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 12 januari 1993

Na het plenaire debat over dit wetsvoorstel op 3 december 1992 heb ik een brief ontvangen van de geachte afgevaardigde mr. P. J. Biesheuvel, woordvoerder van de leden van de CDA-fractie, die met het oog op de besluitvorming in zijn fractie nog een nader antwoord vraagt op een vijftal vragen die hij als volgt formuleert:

1. Wanneer wordt de totstandkoming van het verdrag van de Raad van Europa daadwerkelijk verwacht?
2. Is er inderdaad sprake van vertraging en zo ja, waar ligt dat aan?
3. Is het uitgaande van verdragssluiting in het voorjaar van 1993 niet logischer, en zelfs wenselijker, om behandeling van wetsvoorstel 21 202 aan te houden tot dat moment?

Zo wordt immers voorkomen dat er binnen korte tijd twee keer moet worden overgeschakeld op een, op onderdelen, ander systeem.

4. Kent alleen Nederland na inwerkingtreding van 21 202 een systeem waarbij de particuliere bezitter aansprakelijk gesteld kan worden?

5. Moet uit de reactie van de minister tijdens het debat afgeleid worden dat alleen Duitsland en Nederland een systeem kennen/gaan kennen waarin het bedrijf aansprakelijk is als de stoffen in de uitoefening van het bedrijf worden gebruikt?

Het leek mij goed, mijn antwoorden op deze vragen aan u te doen toekomen, zodat deze ook aan de andere leden van uw Kamer bekend kunnen worden.

1 en 2. Tijdens het plenaire debat heb ik eraan herinnerd dat eerder op een door de geachte afgevaardigde Wolffensperger gestelde vraag geantwoord is dat het verdrag van de Raad van Europa betreffende de aansprakelijkheid voor milieugevaarlijke activiteiten vermoedelijk in het voorjaar van 1993 voor ondertekening zal worden opengesteld. Juist in de week van het plenaire debat vond in Straatsburg een conferentie plaats waarbij naar aanleiding van enkele nieuwe voorstellen getracht werd over de eindtekst van het verdrag volledige overeenstemming te verkrijgen. Een vertraging leek op dat moment daarom tot de mogelijkheden te behoren, zoals ik toen dan ook heb gesignaleerd. Inmiddels is

de beoogde overeenstemming evenwel zonder ingrijpende wijzigingen tot stand gekomen en ligt openstelling voor ondertekening in de eerste helft van dit jaar binnen bereik.

Bedacht moet echter worden dat de ondertekening van het verdrag nog slechts een eerste stap in de richting van de inwerkingtreding is. Daarvoor is volgens artikel 33 van het verdrag immers bekrachtiging van ten minste drie landen (waarvan ten minste twee lid zijn van de Raad van Europa) noodzakelijk, wat meebrengt dat in ten minste drie landen de daarvoor nodige parlementaire procedure moet worden doorlopen.

De vraag wanneer de inwerkingtreding kan worden verwacht is derhalve niet met zekerheid te beantwoorden. In elk geval zal daarmee nog een aantal jaren gemoeid zijn, waarbij obstakels bijvoorbeeld door nieuwe ontwikkelingen in andere landen, niet bij voorbaat zijn uit te sluiten.

3. Het voorgaande brengt mee dat het bepaald onwenselijk is om de behandeling van wetsvoorstel 21 202 aan te houden tot het tijdstip dat inwerkingtreding van het verdrag met zekerheid kan worden verwacht. Dit zou neerkomen op aanhouding voor onbepaalde tijd van een regeling waaraan dringende praktische behoefte bestaat. Ik moge herinneren aan hetgeen daarvan wordt gezegd in de memorie van toelichting op pagina 4-5. Na een uitvoerige uiteenzetting over vergelijkbare, maar onderling uiteenlopende wetgeving in andere landen wordt erop gewezen dat in Nederland, met zijn naar verhouding hoge bevolkingsdichtheid en industrialisatiegraad en zijn kwetsbare bodemstructuur en watervoorziening, de behoefte aan de onderhavige aansprakelijkheden bijzonder sprekend is. Voorts herinner ik aan het belangrijke gezichtspunt dat een in vergelijking met andere landen achterblijvend aansprakelijkheidsrecht in de hand kan werken dat Nederland voor hen die elders gevaarlijke stoffen onder zich hebben, maar deze kwijt willen, een aantrekkelijk land wordt om te trachten zich daar van deze stoffen te ontdoen of deze na eventuele opslag van daar uit naar verdere bestemmingen te transporteren.

Verder verdient aandacht dat het wetsvoorstel zich niet beperkt tot de materie van het verdrag van de Raad van Europa, maar ook betrekking heeft op bijzonder boorgaten en op de vervoersfase, die weer onderwerp is van een ander verdrag (CRTD), waarvan de inwerkingtreding evenmin op korte termijn te verwachten is.

4 en 5. Bij het plenaire debat heb ik verwezen naar het uitvoerige overzicht in de memorie van toelichting, pagina 3-4, over wat op het onderhavige terrein op het buitenland geldt, welk overzicht bij de memorie van antwoord, pagina 6, punt 4, nog is aangevuld. Uit dit overzicht blijkt dat op het onderhavige terrein in tal van landen vergaande aansprakelijkheden bestaan of in de wetgeving worden voorbereid. Deze wetgeving loopt echter onderling uiteen.

Zoals ik bij het plenaire debat heb opgemerkt vertoont het wetsvoorstel voor wat betreft de aansprakelijkheid van bedrijven in Boek 6, overeenkomst met de Duitse Umwelthaftungsgesetz, die op 1 januari 1991 in werking is getreden. Dit vindt zijn verklaring in het feit dat zowel de Duitse wet als het Nederlandse voorstel in wisselwerking met het ontwerp-verdrag tot stand zijn gekomen. Daarmee is echter niet bedoeld dat in andere landen vergelijkbare wetgeving ontbreekt.

Wat betreft de aansprakelijkheid van de particuliere bezitter – een praktisch aanzienlijk minder belangrijk geval dan dat van de bedrijfsmatige gebruiker – een dergelijke aansprakelijkheid is vergelijkbaar met bijvoorbeeld het Franse recht, waar zij echter rust op de «gardien» van de zaak (degene die de zaak «onder zijn opzicht» heeft). Ook bijvoorbeeld paragraaf 22 van de Duitse Wasserhaushaltsgesetz en de Franse en Belgische aansprakelijkheden voor milieuschade uit het burendrecht

(memorie van toelichting, pagina 3, laatste alinea) gelden mede voor particulieren.

Tenslotte merk ik nog op dat, nu aan Nederlandse wetgeving op dit terrein moeilijk kan worden ontkomen en het recht van de ons omringende landen wel tal van vergelijkbare, maar onderling uiteenlopende risico-aansprakelijkheden kent, het voor de hand ligt zoveel mogelijk aansluiting te zoeken bij door internationaal overleg tot stand gekomen verdragenrecht, ook al is spoedige inwerkingtreding van deze verdragen niet te verwachten of het uiteindelijk lot van het verdrag zelfs onzeker. Zo is ook, zowel in Boek 6 als in Boek 8, vaak aansluiting gezocht bij verdragen, ook wanneer deze uiteindelijk niet in werking zijn getreden of Nederland daartoe op goede grond niet is toegetreden. Waar een dergelijke aanpak ook in andere landen niet ongebruikelijk is, wordt aldus toch de rechtseenheid bevorderd.

De Minister van Justitie,
E. M. H. Hirsch Ballin